

Σύσκεψη Ομάδων Εργασίας

Αποτελέσματα Δημόσιας Διαβούλευσης - Τροποποίηση της Έκθεσης ΣΖΔΝ

Παναγιώτα Χατζηγεωργίου-Σαββίδου
Συντονίστρια Διαβούλευσης
Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

10 Δεκεμβρίου 2008
Λευκωσία

Β΄ Φάση Διαβούλευσης- Άρθρο 14(1)(β) της ΟΠΥ

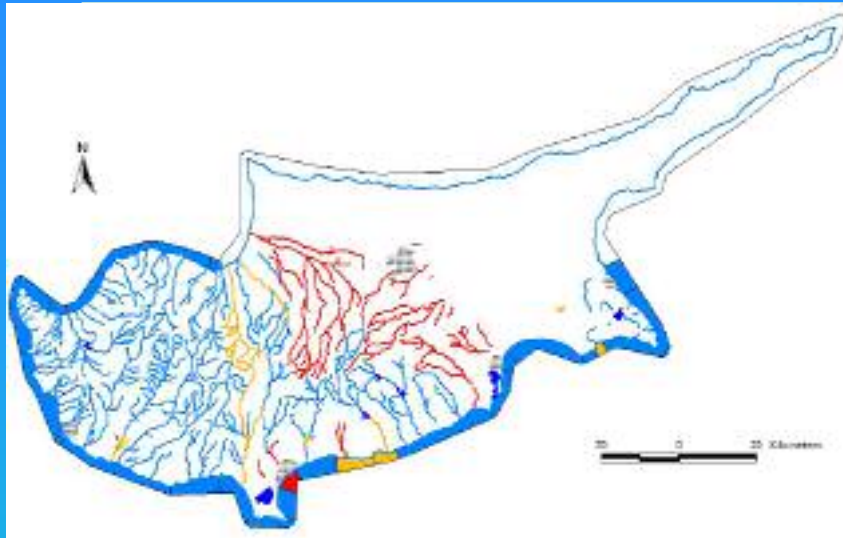

- **Σύσταση ομάδων εργασίας (Ιούνιος 2008)**
  - 1 Παγκύπρια
  - 5 Επαρχιακές
- **Στόχος**
  - Εποικοδομητικός διάλογος για τον προσδιορισμό των Σημαντικών Ζητημάτων Διαχείρισης των Νερών στην Κύπρο
  - Παροχή γραπτών σχολίων και απόψεων
  - Εντοπισμός προβλημάτων που δεν περιλήφθηκαν στην έκθεση
  - Έγκαιρος προσδιορισμός πιθανών συγκρούσεων /αντιθέσεων
  - Προετοιμασία ομάδων για την Γ΄ Φάση (Πρόγραμμα Μέτρων)
- **Παραδοτέα**
  - **Επικαιροποιημένη Έκθεση** (Σεπτέμβριος 2008) λαμβάνοντας υπόψη σχόλια και εισηγήσεις από τις ομάδες
  - **Παράρτημα** με τις απόψεις των ομάδων και τα πρακτικά των συναντήσεων στην ιστοσελίδα: www.wfd.wdd.moa.gov.cy

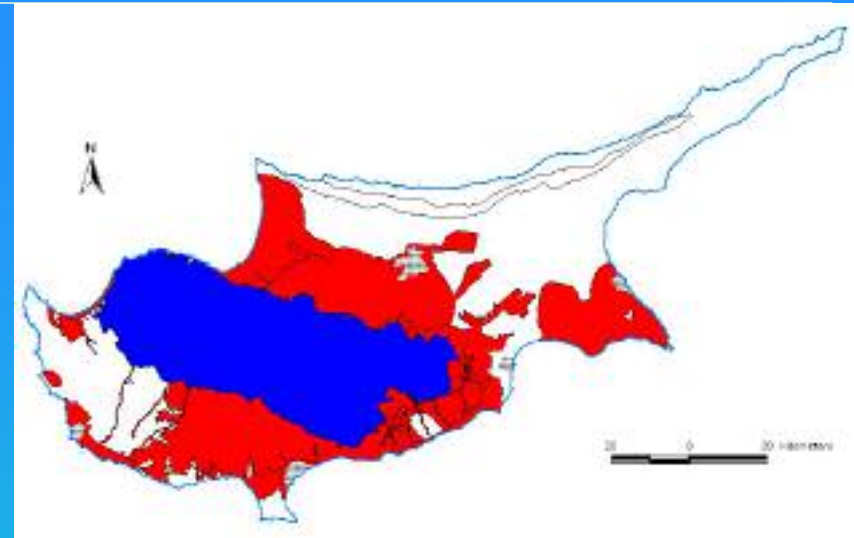
Ποια είναι τα σημαντικά ζητήματα διαχείρισης?

- ❑ Υπεράντληση υπόγειων νερών (15 από τα 19 υδατικά συστήματα AT RISK)
- ❑ Υδρομορφολογικές πιέσεις (κατάντη των φραγμάτων) και ποσοτική ροή επιφανειακών νερών (49 ποταμοί από 216 ιδιαίτερα τροποποιημένοι και 20% AT RISK)
- ❑ Ρύπανση
  - Γεωργική (Εντομοκτόνα και λιπάσματα - Νιτρικά & Φωσφόρος) Αστική
  - Άλλες πηγές (μεταλλεία, απορροές, βιομηχανία)
- ❑ Διαφύλαξη προστατευμένων περιοχών και σημαντικών υδρόφιλων οικοσυστημάτων (νερά κολύμβησης, πηγές πόσιμου νερού, περιοχές Natura)
- ❑ Λειψυδρία και Ξηρασία (πόσιμο και νερό άρδευσης)
- ❑ Άλλα ζητήματα (Διοικητικά, Τιμολόγηση, Πιέσεις στα παράκτια ύδατα)

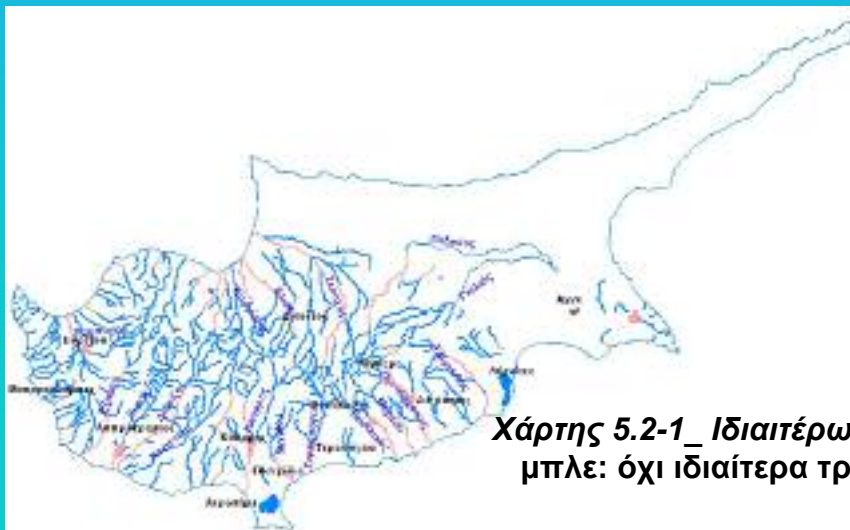
Χάρτης 3.4_ Διάκριση επιφανειακών υδατικών σωμάτων που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τους στόχους της Οδηγίας

Χάρτης 3.5_ Διάκριση υπογείων υδατικών σωμάτων που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τους στόχους της Οδηγίας

- Ικανοποιούν στους στόχους της Οδηγίας
- Χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης
- Κινδυνεύουν να μη επιτύχουν τους στόχους της Οδηγίας

Χάρτης 5.2-1_ Ιδιαίτερως Τροποποιημένα και τα Τεχνητά Υδατικά Σώματα της χώρας μας
μπλε: όχι ιδιαίτερα τροποποιημένα, κόκκινο: ιδιαίτερα τροποποιημένα, γκρι: τεχνητά

Πρόλογος

Βελτιώσεις

- Έμφαση στην Αρχή της Αειφόρου Διαχείρισης
  - Αειφόρος διαχείριση των υδατικών πόρων σημαίνει ότι θα πρέπει να γίνεται ορθολογική και βιώσιμη χρήση των νερών ώστε να διασφαλίζονται επαρκείς ποσότητες νερού καλής ποιότητας για μας, το περιβάλλον και τις μελλοντικές γενιές
- Έμφαση στην προστασία των πηγών πόσιμου νερού
  - Υγιές περιβάλλον μέσω εξασφάλισης ποιοτικής και ποσοτικής επάρκειας νερού και οικοσυστημάτων, για ποιοτική καθημερινή ζωή υψηλής αξίας **και προστασία των πηγών πόσιμου νερού**
- Αναγκαιότητα δημιουργίας Φορέα Υδάτων
  - Θέλουμε να πετύχουμε τους παραπάνω στόχους με τρόπο αειφόρο, οικονομικά αποτελεσματικό και με καινοτομικές λύσεις, **όπως η δημιουργία του Ενιαίου Φορέα για την διαχείριση των νερών**

Υφιστάμενη διαχείριση των νερών μας

- Λόγοι για την ανεπάρκεια του νερού στον τόπο μας
  - Επιπρόσθετα από την αύξηση του πληθυσμού, του τουρισμού, την ψηλή εποχιακή ζήτηση νερού, το ψηλό βιοτικό επίπεδο, την αύξηση της ζήτησης νερού για άρδευση και τη ξηρασία των τελευταίων χρόνων, **προστέθηκαν η υπεράντληση των υπόγειων αποθεμάτων νερού, η χαμηλή τιμή του νερού που δεν αντανakλά το πραγματικό κόστος και η μη ικανοποιητική διαχείριση του νερού**
- Μείωση αποθεμάτων νερού τη δεκαετία 90
  - Προστέθηκε ότι η αύξηση της ζήτησης πόσιμου νερού ανά κάτοικο η οποία, μεταξύ άλλων, οφείλεται στη μεγάλη αύξηση των πισίνων και των κήπων με γρασίδι, οδήγησαν στη χρήση νερού από αφαλάτωση (Σταθμοί Δεκέλειας & Λάρνακας) και από ανακυκλωμένο νερό (Σταθμοί επεξεργασίας λυμάτων)
- Διαχείριση υδάτων μετά το 2000
  - Στη βάση προβληματισμού για τη διαχείριση του νερού προστέθηκε ότι η παρούσα κατάσταση διαχείρισης / χρήσης των υδάτων δεν είναι βιώσιμη με βάση την Οδηγία, λόγω του ότι, μεταξύ άλλων, **υπάρχει σε μεγάλο βαθμό μη ελεγχόμενη διαχείριση των νερών λόγω της μη ύπαρξης Ενιαίου Φορέα Υδάτων**

Σημαντικά Ζητήματα Διαχείρισης των Νερών μας

- Στις πηγές πληροφόρησης του κοινού προστέθηκαν:
  - Η ιστοσελίδα του MEDIS – Towards Sustainable Water Use on Mediterranean Islands. Addressing conflicting demands, and varying hydrological social and economical conditions

<http://www.uni-muenster.de/Umweltforschung/medis>

- Η ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος

<http://www.moa.gov.cy>

- που περιέχει τα παρακάτω:
  - Ρύπανση Νερών (νιτρορύπανση, επικίνδυνες ουσίες, αστικά λύματα, κτηνοτροφικά απόβλητα κ.α.) και σχετικές νομοθεσίες (Οι περί ελέγχου της ρύπανσης και των νερών Νόμοι του 2002 μέχρι 2008, ο περί ολοκληρωμένης πρόσληψης και ελέγχου της ρύπανσης Νόμος IPPC)
  - Διαχείριση Ποιότητας Νερού Κολύμβησης (εκθέσεις, νομοθεσία)
  - Φύση και Χρήση Γης
  - Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων στο Περιβάλλον

Υπεράντληση Υπόγειων Νερών

- Τι παραπάνω μπορούμε να κάνουμε;
  - Απογραφή και έλεγχος όλων των γεωτρήσεων και λήψη κατάλληλων μέτρων για αποφυγή υπεράντλησης με τοποθέτηση μετρητών σε όλες τις ιδιωτικές γεωτρήσεις και επιβολή ποινών στις μη συμμορφώσεις
  - Δημιουργία κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου για να οριστεί το νερό ως Ορυκτός Πλούτος της Κυπριακής Δημοκρατίας και όχι ως αγαθό ιδιωτικής εκμετάλλευσης
  - Λήψη μέτρων όσον αφορά τις παράνομες χρήσεις νερού (παράνομα φράγματα, χρήση επιφανειακών νερών, παράνομες γεωτρήσεις)
  - Αξιοποίηση των αστικών όμβριων υδάτων
  - Συνέχιση της προσπάθειας δημιουργίας υδατικής συνείδησης και ενημέρωση του κοινού για εναλλακτικές επιλογές καλλιεργειών με χαμηλές απαιτήσεις σε νερό

Υδρομορφολογικές πιέσεις

- Τι παραπάνω μπορούμε να κάνουμε;
  - Ευρεία αλλαγή διάρθρωσης καλλιεργειών με βάση την απόδοση των καλλιεργειών
  - Επίσπευση της ολοκλήρωσης των έργων αποχετεύσεων και επαναχρησιμοποίησης των επεξεργασμένων λυμάτων, αφού αυτό θα αποδώσει μεγάλες ποσότητες νερού στην γεωργία
  - Εκστρατεία ενημέρωσης των γεωργών για εναλλακτικές επιλογές/πλεονεκτήματα μη υδροφόρων φυτών και καλλιεργειών
  - Συνεχής εκστρατεία διαμόρφωσης υδατικής συνείδησης
  - Αξιολόγηση των αναγκών για προτεινόμενα κατασκευαστικά έργα (νέα φράγματα) και της ανεξέλεγκτης ανόρυξης γεωτρήσεων καθώς και αξιολόγηση των έργων εξωραϊσμού που γίνονται κυρίως στις κοίτες των ποταμών

Ρύπανση Γεωργικής Προέλευσης

- Τι έχουμε κάνει μέχρι σήμερα;
  - Κίνητρα για επιχορήγηση τεχνολογιών επεξεργασίας κτηνοτροφικών αποβλήτων, μέσω του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και για επιδότηση της παραγόμενης κιλοβατώρας συνδεδεμένης με το δίκτυο της ΑΗΚ, μέσω του Σχεδίου Ενθάρρυνσης της Χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών ενέργειας (Αξιοποίηση Βιομάζας)
  - **Δημιουργία Σταθμών Επεξεργασίας Κτηνοτροφικών Αποβλήτων από Κτηνοτρόφους**
  - **Εκστρατείες ενημέρωσης των γεωργών και των κτηνοτρόφων (Πολλαπλή Συμμόρφωση)**
- Τι παραπάνω μπορούμε να κάνουμε;
  - Δημιουργία Συστήματος συλλογής των απορροών από γεωργικά τεμάχια και τοποθέτηση εκτός των έξι φραγμάτων που χρησιμοποιούνται για παροχή νερού για ύδρευση

Άλλες Πηγές Ρύπανσης - Βιομηχανία

Διευκρινήσεις:

- Ο κίνδυνος από τα βιομηχανικά απόβλητα δεν κρίνεται κατ' αρχήν σημαντικός λόγω της ποσότητάς τους, **αλλά και λόγω των κλάδων μεταποίησης που δεν θεωρούνται υψηλού κινδύνου. Επιπλέον οι κύριοι κλάδοι που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο υπόκεινται σε αυξημένους περιορισμούς/ελέγχους για να εξασφαλίσουν τις κατάλληλες άδειες λειτουργίας**
- Οι περισσότερες βιομηχανίες στη χώρα μας έχουν αναπτυχθεί σε περιοχές **και ζώνες**
- Ρύπανση προκαλείται μέσω των απορροών του βρόχινου νερού από διάθεση σ' αυτά ουσιών που συμπαρασύρονται από το νερό της βροχής ή από τα ξεπλύματα καθαρισμού των εξωτερικών χώρων
- Στους χώρους όπου παρατηρούνται οι πιο πολλές πιέσεις όπως είναι ο λυματοτόπος στο Βατί και οι χωματερές θα πρέπει να γίνονται συνεχείς παρακολουθήσεις (με δειγματοληψίες) των νερών και του εδάφους καθώς και να λαμβάνονται κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα για άμβλυση των επιπτώσεων προς το περιβάλλον

Άλλες Πηγές Ρύπανσης

Διευκρινήσεις:

Μηχανέλαια

- Εκτιμάται ότι γύρω στο 50% της παραγόμενης ποσότητας μεταχειρισμένων μηχανέλαιων της χώρας συλλέγεται και μετατρέπεται σε δευτερογενές καύσιμο με κατάλληλη επεξεργασία από αδειοδοτημένη εγκατάσταση διαχείρισης αποβλήτων και προωθείται για καύση σε τσιμεντοποιείο

Μεταλλεία

- Σήμερα είναι σε πλήρη λειτουργία μόνο ένα μεταλλείο, το οποίο παράγει χαλκό και βρίσκεται στη Σκουριώτισσα (Κατύδατα)
- Τα κύρια προβλήματα με την ποιότητα του νερού των υδατικών σωμάτων που βρίσκονται κοντά σε μεταλλευτικές δραστηριότητες σχετίζονται με την οξύτητα, τα βαρέα μέταλλα (Fe, Cu, Zn, Mg, Ni,) την υψηλή αλατότητα

Άλλες Πηγές Ρύπανσης

- Τι έχουμε κάνει μέχρι σήμερα;
  - Σήμερα εφαρμόζεται πολύ αυστηρή νομοθεσία και όρους εξασφάλισης αδειών σχετικά με τη διαχείριση βιομηχανικών αποβλήτων
- Τι παραπάνω μπορούμε να κάνουμε;
  - Εφαρμογή της Οδηγίας 2006/21/ΕΚ για τη διαχείριση αποβλήτων εξορυκτικής βιομηχανίας
  - Αποκατάσταση χώρων εγκαταλειμμένων μεταλλείων

Λειψυδρία – Ξηρασία- Έλλειψη Πόσιμου

- Για καλύτερη δυνατή διαχείριση του πόσιμου νερού θα πρέπει τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας να επεκταθούν σε όλες τις πόλεις και τις μεγάλες αστικές κοινότητες και να τοποθετηθούν μετρητές σε όλα τα υποστατικά της Κύπρου
- Διασφάλιση επάρκειας πόσιμου νερού καλής ποιότητας

Τι Παραπάνω μπορούμε να κάνουμε;

- Αύξηση της παροχής νερού από άλλες πηγές (π.χ. αφαλάτωση, ενθάρρυνση των συναφών επενδύσεων μέσω επιχορηγήσεων για ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, κλπ, από τη στιγμή που το προβλεπόμενο αποτέλεσμα των υπόλοιπων μέτρων θεωρείται ανεπαρκές)
- Αναθεώρηση υδατικής πολιτικής με άξονα την ασφάλεια ύδρευσης
- Συνεχής εκστρατεία δημιουργίας υδατικής συνείδησης
- Δημιουργία Ζωνών Προστασίας Υδρογεωτρήσεων (για το πόσιμο νερό) και άμεση λήψη μέτρων

Λειψυδρία – Ξηρασία- Έλλειψη Νερού Άρδευσης

Τι Παραπάνω μπορούμε να κάνουμε;

- Αναθεώρηση της πολιτικής όσον αφορά τις αναπτύξεις που έχουν αυξημένες απαιτήσεις σε νερό (π.χ. γήπεδα γκολφ)

Διοικητικά Ζητήματα

- Διευκρινίστηκε ότι το Υπουργείο Υγείας είναι υπεύθυνο για θέματα ελέγχου νερών ύδρευσης (πόσιμα νερά υδατοπρομήθειας), εμφιαλωμένων νερών, νερών από γεωτρήσεις, επιφανειακών νερών (φράγματα, λίμνες, ποτάμια) και επεξεργασμένων οικιστικών και βιομηχανικών αποβλήτων

Πιέσεις στα παράκτια υδατικά σώματα

Διόρθωση:

- έντονες μορφολογικές αλλοιώσεις (λιμάνι) - Οι προβλήτες και οι προκυμαίες σε λιμάνια και μεγάλες μαρίνες μπορεί να παρεμποδίσουν την ανανέωση των νερών και να προκαλέσουν αλλαγές στην κατεύθυνση της ροής **καθώς και διατάραξη των βιοκοινοτήτων που υπάρχουν στην εκάστοτε θαλάσσια-παράκτια περιοχή (π.χ. κοινότητες μακροσπονδύλων μέσα στο ίζημα, λειμώνες φανερόγαμων, κοινότητες φωτόφιλων φυκιών, κ.λπ.)**

Επισημάνση:

- Παρατηρείται σοβαρή μείωση των διαφόρων ποικιλιών παράκτιων ψαριών, που πέραν της υπεραλίευσης, επηρεάζεται από το γεγονός ότι δεν εκρέουν πλέον ποταμοί προς την θάλασσα, ώστε να μεταφέρουν πολύτιμα συστατικά στις εκβολές για την ανάπτυξη ψαριών. Για διακρίβωση κάποιων πιέσεων θα πρέπει να αξιολογηθεί το ίζημα στα παράκτια για να διακριβωθεί το μέγεθος της οικολογικής διατάραξης του οικοσυστήματος από την κατακράτηση όλων των μεγάλων ποτάμιων σωμάτων, και τη μη εκροή ιζήματος στο θαλάσσιο οικοσύστημα

Πιέσεις στα παράκτια υδατικά σώματα

Πρόσθετες πιέσεις

- **Μονάδες Αφαλάτωσης**

- Οι μονάδες αυτές αναμένεται να αυξηθούν προς αντιμετώπιση του προβλήματος λειψυδρίας που αντιμετωπίζει ο τόπος μας. Ήδη το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών υλοποιεί προγράμματα συνεχούς παρακολούθησης υφιστάμενων μονάδων αφαλάτωσης, με στόχο τη συγκέντρωση επαρκών στοιχείων για τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις που ασκούν στο θαλάσσιο-παράκτιο περιβάλλον, ώστε να προσδιοριστούν τα πλέον κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικά ορθότερης και αποτελεσματικότερης λειτουργίας των μονάδων αυτών

- **Παράνομες απορρίψεις λυμάτων στην θάλασσα από πλοιάρια και αλιευτικά σκάφη**

Ζητήματα που δεν τροποποιήθηκαν

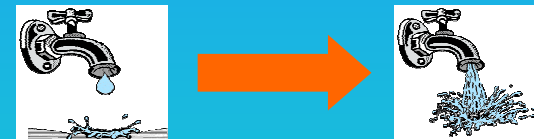
- ✓ Βιώσιμη Διαχείριση Υδάτων σύμφωνα με την Οδηγία
- ✓ Γιατί θελούμε τη Γνώμη Σας;
- ✓ Γενικά στοιχεία για την περιοχή λεκάνης απορροής της χώρας μας
- ✓ Ρύπανση από αστικά Λύματα
- ✓ Διαφύλαξη Προστατευόμενων Περιοχών και Υδροφιλων Συστημάτων
- ✓ Τιμολόγηση Νερού

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ

- **Τα Σημαντικά Ζητήματα Διαχείρισης των Νερών στην Κύπρο προσδιορίστηκαν ικανοποιητικά από την έκθεση**
  - Η έκθεση αποτελεί πάρα πολύ χρήσιμο εργαλείο για τον προσδιορισμό του προγράμματος μέτρων
- **Οι εισηγήσεις επικεντρώθηκαν σε προτεινόμενα μέτρα**
  - Τι παραπάνω μπορούμε να κάνουμε, και απόδοση ευθυνών για την υφιστάμενη κατάσταση
- **Εποικοδομητική η συνεισφορά των ομάδων εργασίας**
  - βελτίωση/διόρθωση επιμέρους σημείων της έκθεσης
  - προσδιορισμός δράσεων / πιθανών μέτρων για την Γ΄ Φάση
- **Διαφάνηκαν συγκρούσεις/αντιθέσεις απόψεων** μεταξύ διαφόρων ομάδων
  - για την ορθολογική κατανομή των σπάνιων υδατικών μας πόρων
  - για το ευρύτερο μοντέλο ανάπτυξης που επηρεάζεται από τους υδάτινους μας πόρους
  - για την τιμή του νερού
- **Οι ομάδες εργασίας θα πρέπει να συνεχίσουν** με αμείωτο ενδιαφέρον το έργο τους για τον προσδιορισμό των κατάλληλων μέτρων

**Τα δύσκολα είναι ακόμη μπροστά μας
ΑΛΛΑ
Μαζί μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά!**

Ευχαριστώ για την προσοχή σας
phadjigeorgiou@wdd.moa.gov.cy